

## EDUCACIÓ EN VALORS CÍVICS I ÈTICS

4t ESO, 2n trimestre  
Institut Joan Benaprès

NOM: .....

(personalitza la teva portada amb un collage d'imatges retallades o un dibuix fet per tu.)



## **INTRODUCCIÓ**

### **Objectiu**

L'assignatura vol donar-te eines per ajudar-te a pensar de manera autònoma i a plantejar-te qüestions ètiques importants per qualsevol ciutadà del segle XXI. En concret vol ajudar-te a valorar els teus pensaments, escoltar les opinions dels altres i mostrar-te la importància dels valors democràtics i de la participació ciutadana.

### **Conceptes bàsics**

Amistat, conflicte, consciència social, cooperació, democràcia, dignitat, discriminació, drets humans, estereotips, ètica, felicitat, identitat, igualtat, justícia, llibertat, marginació, participació ciutadana, pensament crític, persona, intel·ligència emocional, cura del medi, cura de si, prejudici, respecte, ser diferent, valors...

### **Metodologia**

Cada trimestre es parteix de una pel·lícula per introduir els conceptes. Es realitzen activitats individuals i en petit grup i es discuteixen a la classe formant una rotllana.

### **Avaluació**

La nota ve donada per la participació activa a la classe i per la realització del dossier de treball. També podreu fer un treball individual o de grup sobre els temes tractats durant el trimestre.

## **LES NORMES DE LA CLASSE D'ÈTICA:**

**Pensem entre tots 3 o 4 normes bàsiques per la classe de "Cultura i valors ètics"**

**1.**

**2.**

**3.**

**4.**

# PEL·LÍCULA *PERSÈPOLIS*

Recordem la història



## Temps i espai

La pel·lícula es desenvolupa en un període llarg de temps i es donen pistes per conèixer la durada. Per analitzar millor aquest aspecte, omplim el següent quadre:

| Període | Edat de la protagonista | Situació personal | Context social i polític |
|---------|-------------------------|-------------------|--------------------------|
|         |                         |                   |                          |
|         |                         |                   |                          |
|         |                         |                   |                          |
|         |                         |                   |                          |
|         |                         |                   |                          |

Des del punt de vista geogràfic, hi apareixen **Iran i Àustria**.

- Busqueu informació sobre els dos països: la història recent, geografia, religió, situació de les dones, situació dels nens, situació dels drets humans en general, economia, etc.
- Una part de la pel·lícula es mou en el context dels conflictes polítics a l'Iran: la **Monarquia Imperial**, la **República Islàmica**, la **guerra amb l'Irak**. Busqueu informació d'aquest moments històrics, per situar-vos.

## Descripció ètica dels PERSONATGES

Intentem descriure els personatges des de les emocions, les actituds i els valors que els suposem. Podem partir de les següents llistes per treballar, primer individualment, i després fer una posta en comú amb tot el grup.

**Emocions:** ira, tristesa, temor, plaer, amor, sorpresa, disgust, vergonya....

**Actituds:** xenòfob, ignorant, tolerant, serè, honrat, coherent, mesell, afable, tossut, inquiet, sincer, respectuós, superb, just, responsable, injust, mentider, prudent....

**Valors:** solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistança....

| Personatge                 | emocions | actituds | valors |
|----------------------------|----------|----------|--------|
| Marjane petita             |          |          |        |
| Marjane adolescent         |          |          |        |
| Marjane adulta.            |          |          |        |
| Tadji, mare de Marjane.    |          |          |        |
| Ebi, pare de Marjane.      |          |          |        |
| Àvia de Marjane.           |          |          |        |
| Anouche, oncle de Marjane. |          |          |        |

## 1. DEMOCRÀCIA I CIUTADANIA

La paraula "*democràcia*" es refereix a un sistema de govern en que el poble té la sobe­rania. Normalment suposa les següents característiques:

- Una constitució que limita els diversos poders i controla el funcionament formal del govern, i constitueix un Estat de dret.
- Divisió de poders.
- El dret a votar i ser votat en las elecciones per a una àmplia majoria de la població (sufragi universal).
- Protecció del dret de propietat (inexistència de importants grups privats de poder en l'activitat econòmica en la democràcia liberal).
- Existència de diferents partits polítics.
- Llibertat d'expressió.
- Llibertat de premsa, i accés a fonts d'informació alternativa a les pròpies del govern que garanteixin el dret a la informació dels ciutadans.
- Llibertat d'**associació**.
- Vigència dels drets humans, que inclou un marc institucional de protecció a les minories.

-Quines característiques no existien a l'Iran segons la pel·lícula?

-Avui en dia és l'Iran una democràcia? Per què?

-Busca informació actual sobre la situació dels drets humans a Iran.

### Ser ciutadà és tenir pensament crític

Un dels aspectes més cridaners de la història és l'actitud de la protagonista. Des de ben petita, veiem Marjane com una persona molt preocupada per qüestions socials i polítiques i desitjosa d'informació sobre el món que l'envolta. Així, de petita es presenta com a futura profeta, es mostra partidària del Sha perquè, com li ha dit la mestra, ha estat triat per Déu. El coneixement de les dades concretes (intervenció dels anglesos en la construcció de l'imperi, l'avi que va ser empresonat per comunista, les manifestacions, la mort d'estudiants, les tortures patides pel seu oncle) la faran canviar d'opinió. Tot i que en principi es passa al costat contrari i fins i tot té actituds violentes contra qui suposadament és familiar del torturador, poc a poc, en el seu procés de maduració personal deixarà de tenir com a interlocutors Déu i Marx.

Tenir pensament crític té a veure amb la capacitat de pensar per un mateix, de ser capaç, no només d'obtenir informacions fiables sobre fets, sinó de valorar-les des de criteris personals, basats en creences i valors, triats de forma conscient i personal. Evidentment, és una necessitat d'un estat democràtic madur que els seus ciutadans tinguin pensament crític, ja que es basa en la seva participació.

### **Valorar propostes**

Marjane, com a futura profeta, decideix fer 5 propostes per millorar el món. Valorem les seves propostes des de diferents criteris: importància, viabilitat (possibilitat de portar-se a terme) i temps (objectiu a curt, mitjà o llarg termini). Podem utilitzar una escala de l'1 al 3 (de poc a molt). A més d'això, intentem afegir un parell de propostes.

|                                                            | Importància | Viabilitat | Temps |
|------------------------------------------------------------|-------------|------------|-------|
| 1.Tothom ha de portar-se bé.                               |             |            |       |
| 2.Tothom ha de complir la seva paraula.                    |             |            |       |
| 3.Tothom ha de fer el bé.                                  |             |            |       |
| 4.Tots els pobres han de menjar pollastre rostit cada dia. |             |            |       |
| 5. Cap persona gran ha de patir més.                       |             |            |       |

### **Pensar per un mateix**

Pensar per un mateix és diferent de "simplement" pensar. Una persona que pensa per ella mateixa domina certes habilitats de pensament, que posa en pràctica quan vol tenir idees pròpies, ja sigui per examinar les dels altres i adaptar-les al seu estil de pensament o per inventar-ne de pròpies. Per tant, pensar per un mateix té a veure amb no deixar-se influenciar, però estar disposat a escoltar i analitzar el que diuen. Proposem una sèrie d'exemples per classificar-los segons siguin pensar o pensar per un mateix. Una vegada fet l'exercici, podem inventar d'altres situacions.

|                                                                                          | Pensar | Pensar per un mateix |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------|----------------------|
| 1. Creure que el rei és bo, perquè ho diu la mestre.                                     |        |                      |
| 2. Creure que el rei és dolent, perquè ho diu el pare.                                   |        |                      |
| 3. Conèixer les accions realitzades per algú i valorar-les segons els nostres principis. |        |                      |
| 4. Tenir pensaments que et passen pel cap.                                               |        |                      |
| 5. Pensar en buscar una solució pels meus problemes.                                     |        |                      |
| 6. Demanar consell per solucionar els meus problemes.                                    |        |                      |
| 7. Reconèixer en què s'equivoquen els altres.                                            |        |                      |
| 8. Reconèixer en què m'equivoco jo.                                                      |        |                      |
| 9. Imaginar solucions per millorar el món.                                               |        |                      |
| 10. Imaginar un món millor.                                                              |        |                      |

### **La justícia com a base de la democràcia**

Quan el pare explica que un familiar va col·laborar en l'alliberament d'Azerbaidjan, es pronuncia la següent afirmació: "La justícia es la base de la democràcia; tothom ha de ser igual davant la llei".

Proposem valorar críticament aquesta afirmació de dues maneres:

1. Buscant i donant bones raons per defensar-la.
2. Buscant informació a diferents mitjans de comunicació sobre casos d'injustícia. Comparem les diferències de plantejament quan es tracta, per exemple de casos de corrupció política.

## 2. LLIBERTAT

A tota la pel·lícula és constant l'evidència de la manca de llibertat. Aquí llibertat és entesa com la facultat de l'ésser humà que li permet decidir portar a terme una acció segons la seva voluntat i intel·ligència. En aquest sentit és l'estàndard de les revolucions dels segles XIX i XX i ho continua essent allà on encara no existeixen règims plenament democràtics. Aquesta concepció va lligada necessàriament als conceptes de justícia i d'igualtat. En la història narrada per la pel·lícula hi ha diferents exemples de manca de llibertat, per causa de la monarquia dictatorial i després per la república integrista i per la guerra amb l'Irak. Són molts els exemples: repressió de les manifestacions i assassinat de l'oncle de la protagonista, obligació de portar vel, de donar explicacions a la policia, prohibició de reunió o de prendre alcohol, manca de llibertat d'expressió... Algunes manifestacions occidentals (com la música disco o punk) són considerades com exemples de decadència occidental. Tot això no queda molt lluny per les persones que van viure directament o indirectament la postguerra espanyola, però pels adolescents de principis del mil·lenni si que hi queda. Suggerim algunes activitats per reflexionar sobre la importància de les llibertats garantides per la democràcia.

### Llibertats

Una de les causes per les quals la protagonista surt del país és per la por a patir represàlies per ser crítica amb la religió i el règim. El film és ple de situacions que mostren la manca de llibertat. Pensem-hi, tot classificant-les segons les llibertats que hi manquen. Pensem després quin és el límit d'aquestes llibertats per una persona menor d'edat.

1. Llibertat d'expressió   2. Llibertat de culte.   3. Llibertat de moviment   4. Llibertat d'associació.

- A. Execucions d'activistes contra el règim.
- B. Repressió estudiantil.
- C. Manca de serveis als hospitals.
- D. Guerra.
- E. Impossibilitat de reunir-se amb amics.
- F. Prohibició de les festes.
- G. Prohibició de distribució de música d'altres països.
- H. Obligació de tapar cos i cap.
- I. Impossibilitat de sortir del país.
- J. Repressió dels discursos crítics amb la religió.
- K. Repressió dels discursos crítics amb el règim.

### Què vol dir "lliure"

Del llistat següent busquem els termes més adients a les situacions que segueixen. Després assenyallem quines són les accepcions més adequades pel concepte de llibertat al que es refereix la pel·lícula.

- a) no limitat.
- b) capaç; amb poder per fer alguna cosa.
- c) no tancat.
- d) de franc, sense cost.
- e) no sotmetre's a cap regla.
- f) alliberat.
- g) sense prejudicis.
- h) sense barreres ni obstruccions.
- i) espontani.
- j) capaç de viure com vol.
- k) viure amb regles que un mateix es fa.
- l) exempt.

- 1. Un naufrag es troba en una petita illa del Pacífic: "Bé, doncs, -es diu-, sóc lliure d'anar-me'n quan vulgui" ...
- 2. A la porta d'un lavabo hi ha un cartell que diu: "lliure" ...
- 3. Alguns manifestants porten cartells que diuen "Deixeu lliures els presoners polítics" ...
- 4. El presoner va sortir de la presó dient: "Avui sóc un home lliure" ...

5. La gent que viu en democràcia és gent lliure...
6. Després de passar-hi el trencagels, el port va quedar lliure de gel...
7. El paracaigudista va establir un nou rècord de caiguda lliure...
8. El policia va dir "com que el cotxe no ha participat en l'accident, vostè queda lliure"...
9. La mà esquerra del lladre estava emmanillada al policia, però la dreta li quedava lliure...
10. Al pati va començar una discussió que aviat es va convertir en lluita lliure...
11. Van anar a una festa on hi havia bufet lliure...
12. "No sé si convidar-lo a la festa. És una persona molt lliure en el seu llenguatge i en la seva actitud"...
13. "Em sembla que valdrà més que ho fem a l'aire lliure"...
14. "Com més aprenguis a pensar -va dir el professor-, més lliure seràs per pensar pel teu compte"...

### **Quan som lliures**

Pensem, individualment, en aquestes afirmacions i després ho comentem en un diàleg. Cal dir si estem d'acord (A) o en desacord (D).

|                                                                                          | acord | desacord |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------|----------|
| 1. Som lliures si ningú no ens diu com hem de viure.                                     |       |          |
| 2. Som lliures si inventem i seguim les nostres pròpies normes sobre la manera de viure. |       |          |
| 3. Som lliures quan res no s'interposa en el nostre camí.                                |       |          |
| 4. Som lliures si pensem que som lliures.                                                |       |          |
| 5. Som lliures quan podem fer el que creiem millor.                                      |       |          |
| 6. Som lliures si tenim salut.                                                           |       |          |
| 7. Som lliures si som intel·ligents.                                                     |       |          |
| 8. Només som lliures quan tothom és lliure.                                              |       |          |
| 9. Som lliures si som nosaltres mateixos.                                                |       |          |
| 10. Som lliures quan es combinen tots les afirmacions anteriors.                         |       |          |

### **Cites sobre la llibertat**

Busquem a internet cites sobre la llibertat. Les apuntem i triem la més adequada amb la nostra forma d'entendre la llibertat i la comentem als altres.

### **Imatges per la llibertat**

Un dels conceptes abstractes més representat simbòlicament és el de llibertat. Busquem 4 imatges en revistes o internet que representin la llibertat per nosaltres. Poseu-les aquí i expliqueu perquè representen la llibertat.



### 3. DIGNITAT

“No hi ha res de pitjor al món que la maldat i la venjança. Sigues sempre digna i integra”. Aquest és el consell que li dona l'àvia abans que la protagonista marxi a Àustria i que ella recorda en alguns moments, com quan es fa passar per francesa per no ser estereotipada com a “salvatge iraniana”. Digne deriva del llatí *dignus*, és a dir, valuós. En aquest sentit ser digne vol dir tenir valor. La forma substantiva “dignitat humana” fa referència al valor intrínsec que tot ésser humà té, independentment de la raça, la condició social, política, econòmica, l'edat, el sexe i les opcions personals. En ella es basen i es justifiquen els drets humans universals. La dignitat suposa que tota persona mereix el nostre respecte pel fet només de ser persona. Per tant, es requereix que anem més enllà de les nostres diferències. En reconèixer aquestes diferències s'afirma la dignitat dels altres. Ara bé, tot i que la dignitat és, en part, quelcom que els altres han de donar-nos, depèn també de les nostres accions i decisions.

Segons alguns filòsofs la dignitat equival a l'autonomia de l'ésser humà, és a dir, a la capacitat de tria racional del tipus de vida i de persona que un és. Per tant, la dignitat és quelcom que se'ns ha de suposar pel fet de ser humans, però també quelcom que ens hem de guanyar pel fet de ser lliures. El concepte de dignitat inclou, per tant, la idea d'autonomia i la de llibertat per decidir quin tipus de persona volem ser i com volem viure. Sembla que l'àvia de la Marjane es refereix a aquesta segona part quan li recomana que es mantingui sempre digna. També es refereix a això en un altre moment, quan la protagonista té por de ser detinguda per anar maquillada i menteix per salvar-se ja que pensa que no te cap altra opció, provocant així que un noi innocent vagi a comissaria; l'àvia, llavors li diu que tothom és lliure i que sempre hi ha una altra opció.

#### **Mantenir-se digne**

Decidim si les següents accions poden ajudar o no a mantenir la nostra dignitat com a persones.

1. No canviar d'opinió mai.
2. Canviar d'opinió quan trobem una bona raó.
3. Tenir en compte l'opinió dels altres per ser acceptat.
4. Canviar d'opinió quan la canvien els altres.
5. Acceptar el que els altres diguin de mi.
6. No acceptar el que els altres diguin de mi.
7. Utilitzar els altres pels meus fins.
8. Canviar d'amistats quan canvien els meus interessos personals.
9. Acceptar els meus gustos personals, tot i que siguin diferents de la majoria.
10. Formar-me una opinió pròpia del que sóc.
11. Formar-me una opinió pròpia del que són els altres.
12. Procurar tenir uns principis ètics per actuar.
13. Actuar segons el moment i les circumstàncies.
14. Donar una imatge diferent del que sóc per evitar-me problemes.

#### **Coherència**

La dignitat té a veure amb la coherència entre allò que pensem, allò que diem i allò que fem. Té a veure, per tant, amb els nostres ideals sobre com volem ser i en quin món volem viure. Proposem pensar en accions que fem i associar-les amb els nostres principis. Posem èmfasi en el fet que els nostres principis són idees del que creiem que és bo, en siguem conscients o no.

Possibles principis o valors:

1. Mantenir-se sa.
2. Ser sincer.
3. Fer el que he de fer.
4. Guanyar-me la vida
5. Ser autònom.
6. Relacionar-me amb els altres.
8. Tenir cura de les meves relacions.
9. Portar a terme els meus somnis.

10. Aprendre dels errors.
13. Gaudir dels plaers de la vida.
14. Ajudar els altres.
15. Ser creatiu i evitar la monotonia.
16. Respectar els altres.
17. Complir les promeses.
18. Mostrar el meu afecte.

| Acció                           | Principi o valor                  |
|---------------------------------|-----------------------------------|
| 1. Explicar el que m'ha passat. | Ser sincer.                       |
| 2. Trucar els amics.            | Tenir cura de les meves relacions |
| 3.                              |                                   |
| 4.                              |                                   |
| 5.                              |                                   |
| 6.                              |                                   |
| 7.                              |                                   |
| 8.                              |                                   |
| 9                               |                                   |
| 10.                             |                                   |

#### 4. CONSCIÈNCIA SOCIAL

Una de les crisis que la nostra protagonista té a Àustria es basa en el fet de reconèixer que es dedica a assumptes frívols (estudiar, teoritzar sobre la revolució, anar a concerts), comparats amb la situació que estan vivint els seus compatriotes. És la seva consciència social solidària la que li reclama fer alguna cosa. Mentre no hi ha informació, no hi ha consciència. "Ulls que no veuen, cor que no sent" diu la dita espanyola. Curiosament, a l'era d'internet, tenim accés a molta més informació que abans, però això no ens fa ser conscients social.

##### Conflictes al món

En l'actualitat hi ha una trentena de conflictes armats vigents, alguns fa més de 20 anys que negocien la pau. Cada minut mor una persona víctima de la violència armada. Els conflictes a nivell mundial no paren i cada dia sorgeixen noves conteses que provoquen milers de morts, ferits, desplaçaments i destrucció. Amb l'objectiu que, almenys durant un dia, cessin les hostilitats, l'ONU va establir el 21 de setembre com a Dia Internacional de la Pau. Existeixen un bon nombre de negociacions de pau -dos de cada tres conflictes han iniciat aquest procés-. Les ONG demanen un major compromís de la comunitat internacional i reclamen el mateix tracte mediàtic i polític per a tots els conflictes, sota el lema: "que es doni visibilitat a totes les guerres".

Un dels aspectes que hi ha sota aquesta idea és la necessitat de la consciència, que ve donada per la informació. Proposem apropar-nos a les dades sobre conflictes armats al món. Observem el mapa i interpretem:

1. Són més dels que et pensaves o menys? Per què creus que passa això?
2. Podríem deduir algunes zones del món especialment conflictives? A quin continent? A quina part del continent?
3. Feu una llista amb els països en conflictes, que reconeixeu al mapa, i decidiu, entre tots, buscar informació sobre quin tipus de conflicte és, quan fa que dura i en quina situació actual es troba. Confronteu la informació.
4. Ara que tens més informació, creus que ets més conscient dels conflictes mundials actuals?



Nota: actualment els conflictes armats més importants es troben a: Afganistan, Angola, Armènia, Azerbaijan, Burundi, Colòmbia, República Democràtica del Congo, Costa d'Ivori, Txad, Txetxènia, Etiòpia-Eritrea, Filipines, Georgia, Índia, Índia-Pakistan (Caxemira), Irak, Israel-Palestina, Kòsovo, Líban, Myanmar, Nepal, Sàhara Occidental, Senegal, Somàlia, Sri Lanka, Sudan, Turquia i Uganda.

Per trobar detalls dels conflictes podeu consultar els webs

[www.globalincidentmap.com/map.php](http://www.globalincidentmap.com/map.php)

[www.observatori.org](http://www.observatori.org)

### **Consciència social pròxima**

Proposem fer una reflexió sobre la situació més propera a nosaltres. La intenció és buscar informació i comentar-la després.

1. Saps quantes persones pobres existeixen a Espanya?
2. Saps quants persones indigents hi ha a la teva ciutat?
3. Saps quantes persones grans viuen soles?
4. Saps quants nens hi ha sense escolaritzar al teu país?
5. Saps quants nens hi ha a Espanya en situació de risc social?

### **La terra en miniatura**

L'expressió "ser conscient" suposa tenir informació, estar informat, però no només això, ja que la informació sola no és suficient. Cal, a més a més, que hi hagi una reflexió personal sobre la informació. Quan diem que som conscients dels nostres actes, no només volem dir que estem informats del que fem sinó que considerem les seves conseqüències i som capaços d'imaginar-nos una valoració ètica. A vegades la consciència depèn d'un canvi de perspectiva. Les següents afirmacions suposen mirar com algunes estadístiques canvien l'escala.

Miniature Earth ([www.miniature-earth.com](http://www.miniature-earth.com)) és un projecte que planteja què passaria si poguéssim reduir la població de la Terra a un petit poble d'exactament **100 habitants**, tot mantenint les proporcions existents actualment. Presentem algunes de les conclusions. Proposem fer un diàleg a partir de les dades que més us cridin l'atenció.

61 asiàtics,  
12 europeus,  
8 nordamericans,  
5 suramericans i caribenys  
13 africans  
1 d'Oceania

50 dones,  
50 homes,

70 no serien blancs,  
30 serien blancs,

33 cristians,  
18 musulmans  
14 hinduistes  
6 budistes  
13 d'altres religions  
16 no religiosos

47 viuen en una àrea urbana  
53 viuen en àrees rurals.

9 són discapacitats

43 sense condicions mínimes de sanitat  
18 sense aigua potable  
13 pateixen fam o desnutrició,  
18 viuen amb 1 euro al dia,  
52 viuen amb 2 euros al dia,  
6 persones tindrien el 59% de la riquesa de tot el poble,

14 no sabrien llegir,  
7 tenen educació secundària  
12 tenen ordinador  
3 tenen connexió a internet

En dades totals:

- Si tenim salut, tenim més sort que els milions de persones que no sobreviuran aquesta setmana.
- Si mai no hem viscut els perills de la guerra, la solitud d'una presó, l'angúnia de ser torturat, o la desesperació de la fam, llavors estem millor que 500 milions de persones.
- Si podem triar la nostra religió o ideologia sense por de ser humiliats, empresonats, torturats o morts, llavors som més afortunats que 3.000 milions de persones al món.
- Si tenim menjar a la nevera, roba a l'armari, un sostre i un lloc on dormir, llavors som més rics que el 75% de la població mundial.
- Si tenim diners al banc, una mica al moneder o algunes monedes en una guardiola, estem entre el 8% de rics d'aquest món.
- Si sabem llegir i escriure, tenim més sort que més de 2.000.000.000 de persones d'aquest món, que no en saben.

Proposem que els alumnes facin el mateix (pensant-les com una comunitat de 100 habitants) amb altres dades, com les següents.

Per conèixer estadístiques en temps real, visitar el web [www.worldometers.info/es/](http://www.worldometers.info/es/)

## 5. IDENTITAT PERSONAL I CIUTADANIA.

El poeta grec Píndar, en una famosa màxima, diu: "cal arribar a ser el que tu ets". Sembla un mandat realment difícil d'aconseguir. La nostra societat en té prou amb arribar a ser algú. Victòria Camps, al seu llibre *Virtuts públiques*, ens assenyalava dos moments per arribar-hi: la integració en la realitat social present i la memòria del passat: "És necessari pertànyer a una comunitat i acceptar el seu llenguatge, els símbols, les institucions, idees i valors que ella reconeix. És més, la identitat es va construint per la integració consecutiva en diversos grups: la família, l'escola, l'església, el partit, les corporacions personals, les associacions esportives, benèfiques, recreatives, culturals... Per mantenir la unitat en el sinus de les metamorfosis és imprescindible la memòria que lliga el passat amb el present." Aquests dos aspectes la porten a concloure que la identitat personal té una dimensió ètica que ens connecta amb la comunitat i amb la humanitat en general.

Les dues qüestions que ens remarca la filòsofa són ben presents a la pel·lícula. La protagonista va construint la seva identitat al voltant de la seva cultura, tot i ser crítica en alguns aspectes, amb la seva família, amb les influències mediàtiques musicals, amb els amics i, alhora, amb la reconstrucció inevitable del passat familiar, lligat a la història recent del país. És així com descobreix, gràcies al seu oncle, el seus avantpassats morts per causes polítiques. Això és més evident a l'època que viu a Àustria, ja que reconeix, per contrast amb alguns hàbits i formes de vida, la seva cultura.

### Què fa que jo sigui jo?

Pensa en aquestes preguntes:

1. És la llengua part de tu?
2. És la teva forma de vestir part de tu?
3. És la teva nacionalitat part de tu?
4. És la teva família part de tu?
5. És la història de la teva família part de tu?
6. Són els teus amics parts de tu?
7. Són els teus hàbits parts de tu?
8. Els costums de la teva cultura formen part de tu?
9. Si canviessis de país, canviaries tu?
10. Si canviessis d'entorn familiar, canviaries tu?
11. Si canviessis d'amics, canviaries tu?
12. Si canviessis d'hàbits, canviaries tu?
13. La teva identitat, està lligada a una identitat nacional?
14. La teva identitat és personal, social o mundial?

## 6. FELICITAT

Al final del període de la vida a Àustria, la protagonista passa per moments molt complicats. Però tornar a adaptar-se al seu país tampoc no li resulta fàcil: li diagnostiquen una depressió i ha de medicar-se, se sent estrangera en el seu propi país, alguns la rebutgen pel fet d'haver-ne marxat. A la universitat la situació no ha millorat, però els alumnes no parlen de política, perquè la guerra ja ha quedat enrere. En aquest context, la protagonista fa la següent afirmació: "teníem ganes de ser feliços i ens vam oblidar que no érem lliures."

La felicitat, deia Aristòtil, consisteix a ser una bona persona. Camps, al llibre *Què hem d'ensenyar als nens*, ens remet a tres aspectes concrets a l'hora de pensar la felicitat:

1. La felicitat no consisteix a tenir-ho tot ni aconseguir tot el que un es proposa. Ser ambiciós no és dolent, però atès que tot no sortirà al nostre gust, cal aprendre a superar i vèncer les adversitats. És la gran lliçó que ens van ensenyar els estoics, els únics filòsofs que no van eludir els grans problemes de l'existència: la malaltia, el dolor, el fracàs, la mort.

2. La felicitat només s'aconsegueix en companyia. Necessitem els altres per a viure i per a ser una mica feliços. I en dir «els altres», no és legítim pensar només en «els nostres», sinó en qui són realment «altres». La rutina de les notícies dolentes acostuma a fer-nos contemplar amb impassibilitat absoluta el sofriment i la tortura que viu molta gent. A aquesta satisfacció amb allò propi, independentment del que succeeixi fora, se n'hi diu mesquinesa.

3. Hi ha una recerca de felicitat que acaba sent autodestructiva, perquè converteix en fi el que només

era un mitjà. L'addicció a les drogues, les sectes, la promiscuïtat sexual, l'anorèxia són perversions dels plaers que, mancats de control, acaben tornant-se contra un mateix.

### **Com hem de viure**

1. Quan et facis més gran et continuaran semblant importants les mateixes coses?
2. Les coses que ens importen, diuen alguna cosa de nosaltres?
3. Les coses que ens importen, ens ajuden a ser feliços?
4. Hi ha coses més importants que la felicitat?
5. És possible ser totalment feliç?
6. Podries ser feliç en un món on tots els altres patissin?
7. Podries ser feliç si no tinguessis amics?
8. Podries ser feliç si no tinguessis família?
9. Podries ser feliç si tot el que t'envoltés fos lleig?
10. Podries ser feliç si poguessis gaudir sempre dels teus plaers?
11. Podries ser feliç si no patissis mai cap contratemps?
12. Podries ser feliç si visquessis en una mentida?
13. Què cal per ser feliç?

### **CONCLUSIONS**

### **Com hem de viure segons la publicitat**

Trieu diferents anuncis de televisió, premsa o internet (de cotxes, perfums, alimentació, etc) i describiu quin model de felicitat mostren.

## **TREBALL FINAL: Com resumiries el que hem parlat aquest trimestre?**

Es tracta de que feu un treball en grup de 3/4 persones per mostrar als altres les qüestions importants que han estat debatudes a la classe. En el treball han de sortir els temes parlats i diferents aspectes importants que hem parlat a la classe sobre aquests temes. El treball ha de ser com un **missatge que volguéssiu donar a la societat**. Pot ser de diferents formats:

- un mural amb imatges i eslogans.
- un treball escrit: un poema, una reflexió personal, una carta a un diari.
- un vídeo: entrevistes, video clip d'una cançó sobre el tema, anunci...
- una presentació en powerpoint.
- altres (previ pacte amb el professor).

### **PER PENSAR EL TREBALL:**

1. Quins missatges voldríem donar a partir del temes tractats a classe?
  
  
  
  
  
  
  
  
  
  
2. Tenint en compte les capacitats del components del grup, què podríem fer junts:
  
  
  
  
  
  
  
  
  
  
3. Imagineu com podria ser el treball i apunteu aquí les possibilitats (pluja d'idees)
  
  
  
  
  
  
  
  
  
  
4. Repartir tasques. Què ha de fer cadascú?
  
  
  
  
  
  
  
  
  
  
5. Temporitzar: quanta estona necessitareu? quan quedeu per treballar junts? ...



educació en **VALORS CÍVILS I ÈTICS**. rúbrica de qualificació

ALUMNE.....GRUP.....

| 4t ESO                                                                                       | valor                                                                                 |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| aspecte                                                                                      | 0                                                                                     | 1                                                                              | 2                                                                               | 3                                                                             | auto<br>aval. |
| 1. Treball escrit                                                                            | No lliura el seguiment.                                                               | Poques activitats realitzades                                                  | Quasi totes les activitats realitzades o totes però sense bona presentació      | Totes les activitats realitzades i amb bona presentació                       |               |
| 2. Respecte per las normes autoimposades per la classe (C2)                                  | Quasi sempre li costa molt seguir les normes                                          | No sempre segueix les normes                                                   | Normalment segueix les normes                                                   | Sempre segueix les normes                                                     |               |
| 3. Indaga aspectes sobre la seva identitat i les qüestions ètiques tractades (C1)            | No es mostra obert a indagar sobre aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida. | Reflexiona poc aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.              | Reflexiona sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.            | Reflexiona molt sovint aspectes ètics que tenen a veure amb la seva vida.     |               |
| 4. Mostra actituds de respecte i empatia envers les emocions dels altres i les pròpies. (C4) | Normalment no mostra una actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix | Mostra a vegades actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix. | Mostra normalment actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix. | Mostra sempre actituds de respecte i empatia envers els altres i si mateix.   |               |
| 5. Fer intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga (C1)                   | No fa intervencions pràcticament mai                                                  | Fa intervencions alguna vegada sobre la qüestió sobre la qual es dialoga       | Sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga        | Molt sovint fa intervencions pertinents a la qüestió sobre la qual es dialoga |               |
| 6. Tenir disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula (C2)                       | Normalment no té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula             | Té poca disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula               | Té disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula                     | Té molta disposició col·laboradora per treballar en grup a l'aula             |               |
| 7. identifica i enten problemes ecosocials (C3)                                              | Normalment no es mostra sensible envers els problemes ecosocials                      | Mostra a vegades enteniment sobre problemes ecosocials                         | Mostra una actitud de reconeixement i preocupació dels problemes ecosocials     | Mostra sempre una actitud ètica compromesa amb els problemes ecosocials       |               |
|                                                                                              | 0-6 NA                                                                                | 7-13 AS                                                                        | 14-18 AN                                                                        | 19-21 AE                                                                      |               |
| qualificació professor                                                                       |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| COMPETÈNCIA 1 (1 + 5)                                                                        |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| COMPETÈNCIA 2 (2 + 6)                                                                        |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| COMPETÈNCIA 3 (7)                                                                            |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| COMPETÈNCIA 4 (4)                                                                            |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| altres (1)                                                                                   |                                                                                       |                                                                                |                                                                                 |                                                                               |               |
| QUALIFICACIÓ FINAL                                                                           |                                                                                       | OBSERVACIONS                                                                   |                                                                                 |                                                                               |               |